

Stadsledningskontoret

VÄLFÄRD OCH UTBILDNINGSAVDELNINGEN

DNR: 326-2140/2004

DATUM: 2006-05-18

REMITTERINGSMAPP

Ärende: Revidering av stadens riktlinjer "Insatser enligt LSS och bistånd enligt SoL för barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder" och "Riktlinjer för riksfärdtjänst"

Inkom till KF/KS kansli den 9 maj 2006

Behandling i övrigt: FYS senast den 31 augusti 2006

Stadsdelsnämnderna

Maria-Gamla stan
Spånga-Tensta
Älvsjö

Facknämnderna

Övriga

KS HKR

PROTOKOLL nr 4/2006

2006-04-25

STOCKHOLMS STAD	
Kommunstyrelsen	
KF/KS Kansli	
Ink.	2006-05-09
Dnr:	326-2140/2006
Till:	BWA

Justerat 2006-05-03

Margareta Olofsson och Peter Lundén-Welden

§ 19

Revidering av stadens riktlinjer "Insatser enligt LSS och bistånd enligt SoL för barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder" och Riktlinjer för riksfärdtjänst"

Dnr 105-0262/2006

Socialtjänstnämndens beslut

Socialtjänstnämnden beslutar att för egen del godkänna de ställningstaganden och förslag som presenteras i tjänsteutlåtandet och överlämna dem till kommunstyrelsen för beslut.

Ärendet

Staden behöver riktlinjer i tillämpningsfrågor som inte regleras av aktuell lagstiftning. Inom omsorgen om funktionshindrade, som har flera parallella lagstiftningar att relatera till; socialtjänstlagen (SoL), lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), lagen om assistansersättning (LASS) m.fl. lagar, finns många sådana tillämpningsfrågor. Att konkret ta ställning i tillämpningsfrågor innebär att stadens förutsättningar till likställighet i myndighetsutövningen ökar. De frågor som behandlas i ärendet berör följande insatser/frågeställningar:

- Demens och personkrets 2 i LSS.
- Avslag vid resursbrist.
- Riksfärdtjänst – generella tillstånd.
- Resor till och från daglig verksamhet; fråga om egenavgift.
- Vissa frågor om avlösarservice.
- Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år enligt LSS.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 7 april 2006.

Förslag till beslut

Ordföranden Margareta Olofsson (v) föreslog, med instämmande från samtliga ledamöter, att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag till beslut.

Vid protokollet

Lisbeth Westerlund
sekreterare

Staben
SOCIALTJÄNSTFÖRVALTNINGEN

19.
TJÄNSTEUTLÅTANDE
So/N 2006-04-25
SID 1 (12) 2006-04-07

DNR 105-0262/2006

Handläggare: Johan Bonander
Telefon: 08-508 25 601

Till
Socialtjänstnämnden

Revidering av stadens riktlinjer "Insatser enligt LSS och bistånd enligt SoL för barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder" och "Riktlinjer för riksfärdtjänst".

1 bilaga

Förslag till beslut

1. Socialtjänstnämnden beslutar att för egen del godkänna de ställningstaganden och förslag som presenteras i tjänsteutlåtandet och överlämna dem till kommunstyrelsen för beslut.

Dag Helin

Vera Josefsson

Sammanfattning

Staden, med sin decentraliserade organisation, är i behov av riktlinjer i sådana tillämpningsfrågor som inte regleras av aktuell lagstiftning. Inom omsorgen om

funktionshindrade, som har flera parallella lagstiftningar att relatera till; SoL, LSS, LASS m.m., finns många sådana tillämpningsfrågor. Att konkret ta ställning i tillämpningsfrågor innebär att stadens förutsättningar till likställighet i myndighetsutövningen ökar. De frågor som behandlas i detta ärende berör följande insatser/frågeställningar:

- Demens och personkrets 2 i LSS.
- Avslag vid resursbrist
- Riksfärdtjänst – generella tillstånd
- Resor till och från daglig verksamhet; fråga om egenavgift
- Vissa frågor om avlösarservice
- Korttidstillsyn för skolgång över 12 år enligt LSS

Ärendets beredning

Socialtjänstförvaltningen har berett ärendet i samråd med stadsledningskontoret och företrädare för stadsdelsförvaltningarna. Ärendet har behandlats av socialtjänstförvaltningens handikappråd torsdagen den 20/4 2006.

Bakgrund

Handikappreformen

I Handikapputredningens slutbetänkande (SOU 1991:46) Handikapp - Velfärd - Rättvisa konstateras att lagstiftning många gånger är nödvändig för att tillförsäkra en person med funktionshinder rätten att fungera i samhället som andra. Som en konsekvens av handikapputredningens slutsatser och den dåvarande riksdagsmajoritetens uttryckliga vilja att värna funktionshindrades rätt till goda levnadsvillkor infördes Lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade, LSS, 1994. Denna lag ger människor med svåra funktionshinder rätt till olika insatser såsom personlig assistans, bostad med särskild service m.m. En genomgående tanke i handikappreformen, och LSS, är normaliseringsprincipen. Man ska som funktionshindrad ha rätt – och ges möjlighet – att leva som andra. Denna princip har förstärkts bl.a. genom den av riksdagen antagna nationella handlingsplanen "Från patient till medborgare" (Prop. 1999/2000:79) med dess ambition att "identifiera och undanröja hinder för full delaktighet i samhället för människor med funktionshinder". En ambition som delas av Stockholms stad och som bl.a. får sitt uttryck i det av staden pågående tillgänglighetsprojektet tillika stadens ambition att senast år 2010 vara Europas mest tillgängliga huvudstad.

I LSS betonas den enskildes inflytande och medbestämmande över hur det personliga stödet ska utformas. En av LSS grundsatser är att genom det personligt utformade stödet ska "goda levnadsvillkor" uppnås (prop. 1992/93:159 s. 5-6). Liknande intentioner finns även i Socialtjänstlagen (SoL), där det av 5 kap. 7 § framgår att kommunen ska verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter svårigheter i sin livsföring, får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra.

Stadens riktlinjer

En insatsreglerad rättighetslag som LSS - och en ramlag som Socialtjänstlagen (SoL) - är förhållandevis allmänt hållna. Staden, med sin decentraliserad organisation, är därför beroende av riktlinjer för att de enskilda handläggarna ska kunna göra likartade bedömningar. Riktlinjerna ska vara "levande dokument" som kontinuerligt uppdateras utifrån bl.a. klargörande i rättspraxis samt andra förändringar av vikt.

Stadens riktlinjer "Insatser enligt LSS och bistånd enligt SoL för barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder" (KS 2002) syftar till att skapa tydlighet genom att redovisa frågor/fakta en handläggare ska ta ställning till i handläggningen av en ansökan om stöd. Bedömningar utgår från aktuella, individuella förutsättningar. Målet är att den enskilde ska få en likvärdig bedömning oavsett var i staden han/hon bor. Förvaltningen anordnar i samverkan med stadsledningskontorets juridiska avdelning årliga fortbildningar i bl.a. rättspraxisfrågor. Nya handläggare får också möjlighet att två gånger per år gå en introduktionsutbildning i stadens riktlinjer. Under hösten 2005 och våren 2006 pågår därtill en större utbildningssatsning för all personal i stadens omsorg om funktionshindrade i syfte att implementera de nya riktlinjerna för dokumentation inom utförande av omsorg om funktionshindrade (SotN 2005-11-22).

Aktuella riktlinjer inom omsorgen om funktionshindrade återfinns på socialtjänstförvaltningens hemsida under länken riktlinjer.

Nyligen genomförd revidering riktlinjerna

Efter diskussioner om man kan ha snävare riktlinjer för bl.a. medföljare vid semesterresa behandlades denna fråga av socialtjänstnämnden. Förslag om åtstramningar avvisades av en enig socialtjänstnämnd och sedan även av kommunstyrelsen (PM 2005 RV11 Dnr 326-4420/2004, 326-1524/2004). Kommunstyrelsen ansåg vidare att principerna för bedömning av medföljare vid semesterresa, korttidsvistelse, hemtjänst i assistansliknande form och avlösarservice tills vidare skulle vara oförändrade. Detta då de möjligheter till besparingar som presenterats – sammanlagt drygt 6 miljoner kronor/år för hela staden – inte bedömdes stå i proportion till de försämringar som skulle drabba den enskilde om förändringarna genomfördes.

Fler frågeställningar – kartläggning och problembeskrivning

Som framgick i ovan nämnda ärende - PM 2005 RV11 - avsåg socialtjänstförvaltningen att återkomma med fler frågor som aktualiserats i revideringen av stadens riktlinjer inom omsorgen om funktionshindrade. De frågor som i detta ärende behandlas är som följer:

- Demens och personkrets 2 i LSS.

- Avslag vid resursbrist
- Riksfärdtjänst – generella tillstånd
- Resor till och från daglig verksamhet; fråga om egenavgift
- Vissa frågor om avlösarservice
- Korttidstillsyn för skolgång över 12 år enligt LSS

Problembeskrivning och socialtjänstförvaltningens bedömning

1. Demens och personkrets 2 i LSS.

LSS lagen avser att ge stöd och service till vissa funktionshindrade. Det är enligt lagstiftaren de funktionshindrade med de största behoven som ska få att stöd genom denna lag. För att få stöd enligt LSS måste man som funktionshindrad omfattas av någon av lagens tre personkretsar. Personkrets 1 och 2 är diagnosstyrda dvs. "rätt diagnos" ger tillträde till lagen medan personkrets 3 omgärdas av krav på funktionshindrets allvarlighetsgrad, varaktighet och den enskildes dagliga behov av stöd. Här har diagnos en underordnad betydelse. Personer som omfattas av personkrets 1 och 2 har möjlighet att ansöka om LSS-insatsen daglig verksamhet – som syftar till att ge en meningsfull sysselsättning till personer i yrkesverksam ålder – medan personer som omfattas av personkrets 3 inte har denna möjlighet. Detta då lagstiftarens ansåg att det ekonomiska utrymmet inte medgav en sådan reform då lagen skrevs fram, dvs. i början på 1990-talet. Det finns med andra ord många människor som omfattas av LSS men som inte har rätt till LSS-insatsen daglig verksamhet, t.ex. människor med psykiska funktionshinder och människor med demens.

Personkrets 2 i LSS avser personer med betydande begåvningsmässig nedsättning till följd av hjärnskada som förorsakats av sjukdom eller olycka. I lagens förarbeten anges att personer med begåvningsmässig nedsättning till följd av missbruk eller demens dock inte ska omfattas av personkrets 2. Detta har bl.a. fått konsekvensen att yngre dementa personer – som ofta har avsevärda funktionshinder och även ofta omfattas av personkrets 3 i LSS – inte har någon möjlighet att få LSS-insatsen daglig verksamhet. Kammarrätten i Stockholm har dock i ett avgörande ansett att en yngre person med demens, sannolikt Alzheimers sjukdom, skulle ingå i personkrets 2 LSS och därmed getts rätt till LSS-insatsen daglig verksamhet. Kammarrätten menade att man inte ska ta hänsyn till vad som anges i förarbetena om det finns en tydlig lagtext och att lagtexten för personkrets 2 är så tydlig att man inte kan åberopa förarbetena för annan tolkning.

Socialtjänstförvaltningen har tillskrivit socialstyrelsen i frågan och socialstyrelsen har i sin tur tillskrivit sitt vetenskapliga råd tillika socialdepartementet. Helt nyligen avgav socialstyrelsen ett yttrande till kammarrätten i Stockholm i ett nytt, men snarligt ärende (Dnr 72-359/2006). Här är socialstyrelsens slutsats att den yngre dementa person ärendet gäller bör omfattas av personkrets 2 LSS. Socialstyrelsen har i ärendet bl.a. inhämtat

yttrande från en professor vid geriatriska kliniken vid universitetssjukhuset i Linköping. Slutsatsen var att aktuell persons funktionshinder kunde beskrivas som ett betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranlett av kroppslig sjukdom. Med andra ord att Alzheimers sjukdom, och andra demenssjukdomar, inte kan betraktas som psykiska sjukdomstillstånd. Mot bakgrund av detta ansåg Socialstyrelsen i sitt yttrande att personen bör ingå i personkrets 2 LSS

Sammanfattningsvis får konstateras att det i lagtext och förarbete anges olika i fråga om vilka som kan omfattas av personkrets 2 LSS. I sådana fall ska, såsom kammarrätten anger i ovan refererade mål, lagtexten gälla. Och lagtexten är tydlig i frågan: Personer med en kroppslig sjukdom, och hit hör uppenbarligen Alzheimers sjukdom, omfattas av personkrets 2 om sjukdomen utgör ett betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder.

Socialtjänstförvaltningens bedömning och förslag

Det är socialtjänstförvaltningens bedömning att det i princip krävs en lagändring om lagstiftarens avsikt fortfarande är att personer med demens inte ska kunna omfattas av personkrets 2, förutsatt att övriga rekvisit i lagrummet uppfylls. Socialtjänstförvaltningen föreslår därför att riktlinjetexten i de övergripande riktlinjerna "Insatser enligt LSS och bistånd enligt SoL för barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder" ändras så att det fortsättningsvis framgår att personer med demens kan omfattas av personkrets 2, förutsatt att sjukdomen utgör ett betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder pga. av en hjärnskada i vuxen ålder och att personen är under 65 år.

2. Avslag vid resursbrist

I juli 2003 tillsatte statsrådet Berit Andnor utredningen "Beviljats men inte fått" (SoU 2004:118) om verkställighet av vissa gynnande kommunala beslut. Utredningen ansåg att man inte borde avslå ansökningar om bistånd enligt SoL och LSS genom att åberopa att beslut inte kan verkställas inom rimlig tid. Utredningen konstaterade dock att det i förhållandevis många kommuner fanns brukare som får ett avslagsbeslut trots bedömt behov. Anledningen till dessa avslag, konstaterade utredaren, var att behovet inte bedömdes kunna verkställas inom rimlig tid. Avslagen gjordes utifrån rättssäkerhetsskäl; Om en kommun meddelar den enskilde ett avslag på grund av platsbrist/resursbrist har den enskilde möjlighet att överklaga beslutet till länsrätten. Till stöd för denna princip fann utredaren att aktuella kommuner - och länsstyrelser - åberopade ett beslut av JO (dnr 2577-2000) där JO bl.a. skriver: "Om det kan bli svårt att verkställa ett beslut om bistånd ligger det, inte minst från rättssäkerhetssynpunkt, nära tillhands anse att ansökan, om den inte kan verkställas inom tre månader, bör avslås. Därigenom bereds den enskilde möjlighet att överklaga beslutet till domstol." JO menar med andra ord att om en kommun inte kan verkställa en sökt insats, som den enskilde har rätt till, inom tre månader, så ska ansökan avslås så att den enskilde kan överklaga till länsrätt. Syftet,

enligt JO, är att länsstyrelsen, med stöd av bl.a. sanktionsavgifter, då ska kunna utfärda förelägganden gentemot kommunen om verkställighet; något som anses innebära en klar fördel för den enskilde jämfört med att erhålla ett gynnande beslut som sedan i praktiken kanske inte verkställs.

Utredaren till "Beviljats men inte fått" (SoU 2004:118) menar emellertid att personer som ges dessa avslag i praktiken inte överklagar dessa beslut. Och utifrån detta "faktum" konstaterade utredaren att ansökningar om bistånd enligt SoL och LSS därför inte borde avslås även om man i utredningsfasen vet att ett gynnande beslut inte kan verkställas inom rimlig tid.

Socialtjänstförvaltningen var i sitt remissvar (SotN mars 2005) obenägen att hålla med utredaren om detta. Detta då stadens riktlinjer åberopar nämnda JO beslut dvs. att berättigade insatser som inte kan verkställas inom tre månader ska avslås. I en situation med brist på särskilda boenden har detta tillvägagångssätt bedömts vara det mest rättssäkra för den enskilde. Stadens handikappchefer har även uppgett att brukare i praktiken överklagar just sådana avslagsbeslut som den statlige utredaren gör gällande att så inte görs. Att Stockholm skiljer sig från andra kommuner beror sannolikt på stadens återkommande fortbildningsinsatser i frågan. Även stadens revisionskontor menar att avslag då en insats inte kan verkställas inom rimlig tid är det mest rättssäkra. Ett resonemang som framgår i revisionsrapport 15, "Rättssäkerhet för personer med funktionshinder inom tre stadsdelar i Stockholm".

Nu föreslås dock en ändring i socialtjänstlagen, SoL. I propositionen Nationell utvecklingsplan för äldreomsorgen (2005/06:115), framgår att det ska kunna utdömas sanktionsavgift på SoL-beslut som inte verkställs. Vid kontakter med socialdepartementet har vidare framkommit att ett liknande förslag sannolikt kommer att beredas även för LSS. Det är med andra ord ändringar på gång – i såväl SoL som LSS – som innebär att kommunala beslut som inte verkställs kommer att kunna leda till sanktionsavgifter. Detta ska jämföras med det som gäller idag; att sanktionsavgift bara kan utkrävas för de domar som inte verkställts. Antas förslagen av riksdagen finns det inte längre skäl göra avslag vid resursbrist.

Socialtjänstförvaltningens bedömning och förslag

Med anledning av den kommande förändringen i SoL föreslår socialtjänstförvaltningen att stadens omsorg om funktionshindrade fortsättningsvis bifaller en ansökan enligt SoL även om biståndet inte kan verkställas inom rimlig tid. Socialtjänstförvaltningen föreslår vidare att den linje som idag finns i riktlinjerna – att avslag lämnas om en insats inte kan verkställas inom rimlig tid – tills vidare bibehålls i LSS ärenden.

Socialtjänstförvaltningen kommer att följa frågan och i god tid föreslå liknande förändringar som de som nu föreslås för SoL beslut att gälla även för LSS vid en kommande lagändring.

3. Riksfärdtjänst – generella tillstånd

I de nuvarande riktlinjerna om riksfärdtjänst, vilka antogs 2002 och i princip är ett återgivande av Lagen om riksfärdtjänst (1997:735), nämns inte begreppet "generellt tillstånd för riksfärdtjänst". Dock har det i tidigare anvisningar funnits ett sådant begrepp. Innebörden har då varit att en brukare kunnat få ett beslut om riksfärdtjänst som haft ett till och med datum upp till tre år framåt i tiden och att brukaren getts rätt att beställa resor mellan ett eller flera resmål utan att för varje resa vända sig till sin stadsdel.

Socialtjänstförvaltningen har uppmärksammat på att flera stadsdelar fortfarande beslutar om s.k. generella tillstånd medan andra inte gör det alls och har därför genomfört en enkätundersökning där användandet av generella tillstånd efterfrågats.

I enkäten efterfrågades antal generella tillstånd, beslutens längd och konsekvenser om det för enkelhetens skull skulle klargöras att inga generella tillstånd fortsättningsvis ska förekomma. I enkätsvaren visade det sig att drygt hälften av stadens förvaltningar beslutar om generella tillstånd, flera stadsdelar hade många generella tillstånd - en stadsdel hade drygt 40 stycken - och ofta var löptiden för dessa beslut mellan 2 och 3 år. Förvaltningarna var emellertid eniga om att de önskade ha kvar möjligheten att fatta generella beslut men bara i förutsägbara ärenden och att längden för besluten efter en individuell prövning som huvudregel ska vara längst ett år.

Frågan har beretts i samverkan med stadsledningskontorets äldreberedning då riktlinjerna för riksfärdtjänst är de samma för äldreomsorgen och omsorgen om funktionshindrade.

Socialtjänstförvaltningens bedömning och förslag

Socialtjänstförvaltningen föreslår att möjligheten att besluta om generellt tillstånd för riksfärdtjänst ska finnas inskriven i riktlinjerna för riksfärdtjänst. Vidare att denna möjlighet ska kunna utnyttjas i den mån ärendena är förutsägbara och att längden för besluten maximeras till ett år. Förslag på kompletterande text i nuvarande riktlinjer för riksfärdtjänst:

"Om den enskilde gör regelbundna resor mellan t.ex. hemmet och sommarstugan kan ett s.k. generellt tillstånd utfärdas. Grundregeln är att detta tillstånd får gälla i högst ett år och att resan alltid ska vara specificerad."

Vidare förslås nedanstående förtydligande i riktlinjerna för riksfärdtjänst rörande de brukare som har personlig assistans enligt LASS, dvs. att försäkringskassan betalar större delen av den personliga assistansen:

"Om den enskilde har statlig assistansersättning enligt LASS ska det provas om kostnader för assistentens resa helt eller delvis kan ingå i assistansersättningen. Om resan, helt eller delvis,

inte täcks av assistansersättningen bekostas assistentens resa inom ramen för den kommunala riksfärdtjänsten. Om den enskilde behöver åka taxi eller specialfordon med sin personliga assistent ska riksfärdtjänstillståndet inkludera ledsagaren."

4. Resor till och från daglig verksamhet; fråga om egenavgift

Daglig verksamhet är en LSS-insats i syfte att ge en meningsfull sysselsättning för personer i yrkesverksam ålder. Då omsorgen om utvecklingsstörda kommunaliserades 1994 överenskomms mellan landstinget och KSL att kommunerna i Stockholms län fortsättningsvis skulle ansvara för att den enskilde vid behov fick resa anordnad mellan bostaden och den dagliga verksamheten. Dessa resor företas i regel genom att den enskilde själv åker med allmänna kommunikationsmedel, SL, eller åker s.k. turbunden taxi som hemstadsdelen beställer. Ingen egenavgift tas ut av den enskilde då han/hon åker turbunden taxi och om den enskilde åker till och från den dagliga verksamheten får den enskilde sitt SL kort betalat av hemstadsdelen. Dessa principer har gällt i sedan övertagande av omsorgen om utvecklingsstörda från landstinget.

I syfte att minska kostnaderna för handikappomsorgen har ett flertal stadsdelar föreslagit att en egenavgift ska införas för de utvecklingsstörda personer och som reser med turbunden taxi till och från sin dagliga verksamhet. Vidare föreslås att de brukare som inte har färdtjänstkort, och därmed får ett SL kort av hemstadsdelen för resor till och från den dagliga verksamheten, fortsättningsvis ska betala detta kort av egna medel.

Socialtjänstförvaltningen har med hjälp av stadsledningskontoret undersökt frågan och kunnat konstatera att staden sammanlagt skulle kunna spara 2,4 milj. kr/år. Detta genom att de brukare som åker turbunden taxi åläggs en egenavgift motsvarande kostnaden av ett SL kort för pensionärer samtidigt som de brukare som får sitt SL-kort betalt av hemstadsdelen fortsättningsvis får betala detta själva.

Socialtjänstförvaltningen har bitt Kommunförbundet Stockholms län, KSL, att sända ut en förfrågan om det är några kommuner i länet som begär en egenavgift. Det visade sig att det är två kommuner i länet som gör detta. Erfarenheterna respektive kommun gjort är att administrationen av egenavgiften kostar mycket handläggningstid. Även det politiska priset har varit högt med protester från brukare och anhöriga.

Socialtjänstförvaltningens bedömning och förslag

Socialtjänstförvaltningen föreslår att nuvarande tillämpning i frågan om egenavgifter/SL-kort för resande till daglig verksamhet, dvs ingen egenavgift, ska fortsätta då den möjliga besparingen för staden om sammanlagt 2,4 milj. kr/år inte står i proportion till den administration och oro egenavgiften skulle skapa.

5. Vissa frågor om avlösarservice

I kommunstyrelsens behandling av PM 2005 RV11 gavs socialtjänstförvaltningen i uppdrag att se över riktlinjerna för insatsen avlösarservice. Bakgrunden till uppdraget var

att stadsledningskontoret, SLK, i en konsultrapport ("Stockholms stads resursfördelning till avlösarservice", 2005-01-21, av Carlqvist & Odin) uppmärksammat att det fanns olikheter i bedömningen av insatsen avlösarservice. Där framgick nämligen att en stadsdel av sammanlagt fyra särskilde sig i beviljandet av avlösarservice. SLK förslög att det borde utredas i vad mån de skillnader som fanns i bedömningen av insatsen avlösarservice kunde bero på otydligheter i riktlinjerna för insatsen avlösarservice.

Socialtjänstförvaltningen har tillsammans med en arbetsgrupp med representanter från stadsdelarna analyserat frågan. Arbetsgruppens analys blev att den stadsdel som beviljat osedvanligt mycket avlösartimmar gjort det för att ge en form av stöd som inte kan inkluderas i insatsen avlösarservice och inte heller har stöd i riktlinjerna. Något behov att skriva om riktlinjen fanns inte.

Socialtjänstförvaltningens bedömning och förslag

Socialtjänstförvaltningen finner inget skäl att ändra de nuvarande riktlinjerna för avlösarservice.

6. Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år enligt LSS

Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år är en LSS-insats som syftar till att ge ungdomar som omfattas av LSS möjlighet till meningsfull fritid efter skoldagen och under lov. Utbildningsnämnden genomförde en omorganisation den 1 januari 2005 vilken resulterade i att hela ansvaret för insatsen korttidstillsyn överfördes till stadsdelsnämnderna. Tidigare fattade stadsdelsnämnderna beslut om korttidstillsyn och utbildningsnämnden bekostade och utförde den beviljade insatsen. Förändringen har resulterat i att riktlinjerna för insatsen behöver ses över. Ett förtydligande är bl.a. resor till och från korttidstillsyn och vad som ska betraktas som skolresa.

Socialtjänstförvaltningens bedömning och förslag

Socialtjänstförvaltningen föreslår att riktlinjen för insatsen dels revideras och dels förtydligas på en del punkter. De förändringar som föreslås är att riktlinjen förtydligas bl.a. när i tid insatsen ska beviljas eftersom det har funnits oklarheter om hur formuleringen "över 12 år" ska definieras. Ett annat förtydligande gäller resor till och från korttidstillsyn och vad som ska betraktas som skolresa. Bland de tillägg som föreslås kan nämnas att privata utförare skyldighet att ha länsstyrelsens tillstånd för sin verksamhet är inskrivna. Vidare har det i förslaget skrivits in när under dygnet som korttidstillsyn kan beviljas. Förslaget på reviderad riktlinje för korttidstillsyn finns i bilaga 1.

Övriga frågor

Revisionskontoret har i revisionsrapport 15 "Rättsäkerhet för personer med funktionshinder inom tre stadsdelar i Stockholm" – och som för närvarande är ute på remiss i staden – föreslagit vissa förändringar i de delar av stadens riktlinjer för kontaktmannaverksamheten som ingår i omsorgen om funktionshindrade. Dessa riktlinjer är gemensamma för omsorgen om funktionshindrade, Individ och familjeomsorgen och socialpsykiatrin. Socialtjänstförvaltningen håller med revisionskontoret och avser att presentera förslag på reviderade riktlinjer för de delar av kontaktmannaverksamheten som ingår i omsorgen om funktionshindrade.

Socialtjänstförvaltningen avser också att snart presentera förslag på revidering och förtydligande av riktlinjerna för insatsen ledsagarservice.

SLUT

Bilaga 1. Förslag på reviderade riktlinjer för "Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år enligt LSS".

Bilaga 1.

Förslag på reviderade riktlinjer för "Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år enligt LSS". Nedanstående kapitel förslås ersätta det nuvarande kapitlet 4.7 i riktlinjerna "Insatser enligt LSS och bistånd enligt SoL för funktionshindrade barn, ungdomar och vuxna" (som finns att läsa i sin helhet på socialtjänstförvaltningens hemsida).

4:7 Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år enligt LSS

Skolbarnsomsorg gäller alla barn till och med 12 års ålder som går i skolan, Lag (1997:1212). Funktionshindrade ungdomar över 12 år kan även fortsättningsvis behöva en trygg situation och en meningsfull sysselsättning före och/eller efter skoldagen samt under skollov och ferier.

I prop.1992/93:159 sid. 79 framgår följande om korttidstillsyn för skolungdom över 12 år:

Det är därför nödvändigt att ungdomen under sådan tid kan tillförsäkras både en trygg situation och en meningsfull sysselsättning. Behovet av tillsyn och verksamhet kan vara mycket varierande. Det innebär att tillsynen måste kunna utformas flexibelt med utrymme för individuella lösningar. Vissa ungdomar kan behöva tillsyn och hjälp i hemmet. För andra kan kommunens reguljära fritidsverksamheter med personligt stöd vara det bästa alternativet. I vissa situationer kan det vara lämpligt att anordna särskilda grupper för att tillgodose önskemål som kan finnas bland funktionshindrade ungdomar om att träffa andra ungdomar i en likartad situation.

Om ungdomen omfattas av LSS och har ett behov av korttidstillsyn, har han/hon rätt till insatsen korttidstillsyn.

Det kan förekomma att insatsen kan beviljas även om vårdnadshavaren är hemma.

Tillämpning

Beslut om korttidstillsyn fattas fr o m ungdomen börjar i årskurs 7. Beslut kan också fattas under sommaren efter avslutad årskurs 6, i de fall den enskilde begär det. Skolschablonen upphör att gälla den 1 juli efter avslutad årskurs 6. Därefter faller kostnaderna för korttidstillsyn inom funktionshinderomsorgens budget.

För barn och ungdomar i bostad med särskild service ingår fritidsverksamhet i boendet. Korttidstillsyn för dessa barn och ungdomar ska i första hand tillgodoses inom ramen för boendeinsatsen. Om det av pedagogiska och sociala skäl krävs något annat än vad boendet kan erbjuda kan insatsen "korttidstillsyn för skolungdom" vara en relevant insats.

Den stadsdel som gjort placeringen utreder, beslutar och har det ekonomiska ansvaret för denna insats, som är ett komplement till boendet.

Insatsen söks hos stadsdelsförvaltningen

Stadsdelsförvaltningen beslutar om insatsen såväl för de ungdomar som är inskrivna i särskolan som för de som inte är inskrivna och där ungdomarna i båda fallen omfattas av LSS

I båda fallen ansvarar stadsdelsförvaltningen praktiskt och ekonomiskt för att insatsen verkställs.

All korttidstillsyn ska utformas med utrymme för flexibla lösningar och utgå från den enskildes behov. Detta kan vara att den enskilde kan gå kvar i sitt fritidshem eller ingå i en grupp med andra funktionshindrade ungdomar, integrerad i någon parklek eller fritidsgård.

Korttidstillsyn kan beviljas mellan kl. 06.30 – 18.30 vilket är samma förhållande som för ordinarie skolbarnsomsorg.

Korttidstillsyn kan beviljas under hela den tid elever går i gymnasieskolan.

Privata anordnare av korttidstillsyn ska ha länsstyrelsens tillstånd.

Skolskjuts beviljas inte för elever som åker ytterligare en resa än den fram och tillbaka till skolan. Exempel: Resa 1: hem – skola. Resa 2: skola – korttidstillsyn. Resa 3: korttidstillsyn – hem. Den tredje resan är således inte en skolresa och får därför bekostas inom funktionshinderomsorgens budget. Med "hem" i exemplet menas föräldrahem, barnboende eller korttidshem.

Resor till och från korttidstillsyn under lov, förutom den tredje resan, bekostas av skolan. Beslut om korttidstillsyn för skolungdom över 12 år fattas enligt 9 § p 7 LSS.

Korttidstillsyn för skolungdomar över 12 år som bistånd enligt SoL

För de funktionshindrade ungdomar som inte omfattas av LSS ska behovet av korttidstillsyn i första hand tillgodoses inom stadens fritidsverksamhet. Om behovet inte uppfylls inom stadens fritidsverksamhet har den enskilde möjlighet att ansöka om korttidstillsyn enligt SoL. Beslut fattas enligt 4 kap. 1 § SoL. (Se även kapitel 2).